

In dit nummer:

- 455 Het prototype van de kerk (3)
J.D. Smit
- 456 Wedergeboorte en
beking (1)
M.H.T. Biewenga
- 458 Een gouden sleutel
J.J. Lakerveld
- 460 Boeken om (niet)
met Sinterklaas te kopen
P.J. van Kampen
- 462 Antwoord aan dr B. Wielenga
H. de Jong
- 464 Ex Libris: Teun, jonge
T. Hoekstra

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Verzoening in Noord-Ierland

P. Kurpershoek, Hoofddorp

Het gebouw deed me een beetje denken aan de Zuijderkerk in Zwolle. Het staat in het centrum van Belfast, Noord-Ierland. Het is van een van de Gereformeerde kerkgenootschappen daar. De hoofdingang is niet bruikbaar. Gebarricadeerd met dik gaas en prikkeldraad. De ramen zijn voorzien van een stevig traliewerk. Bezoekers moeten achterom. Via een stalen kooi met videobewaking kom je binnen. De deur van de kooi sluit voordat de deur van de kerk open gaat. „Safety first, sir, sorry; IRA-attacks, you know!” De bezoekers die binnen druppelen komen voor een vergadering van de Orange Lodge, één van de vele 'oranjeverenigingen' in Noord-Ierland. Grand Master Ds. Cannahan vertelt me hoe door bijbelstudie, gebed, zang en vooral het bijhouden van het historisch zelfbewustzijn de band met Groot-Brittannië levend wordt gehouden en de weerzin tegen alles wat Rooms is op peil blijft. Onmisbaar daarbij zijn de 'parades', herdenkingsmarsen van de protestanten door de straten van steden en dorpen in Noord-Ierland. Met hand en tand verzetten de Noord-Ierse protestanten zich tegen een inlijving bij de Ierse Republiek. Die wordt gedomineerd door de Roomsen en dus ben je je leven als protestant niet zeker, zo is de diepgewortelde gedachte.

Gediscrimineerd

Het gebouw staat in een troosteloze omgeving. Saaie, grauwe rijtjeshuizen

en industrie. St. Matthews Church, Rooms Katholiek. Ook hier is het glas-in-lood nauwelijks nog te zien, zo dicht betralied zijn de ramen. Gemiddeld vijf keer per week moet father O'Brien de politie waarschuwen: stenen gooiende protestanten. O'Brien vertelt hoe de katholieken in Noord-Ierland gediscrimineerd worden. De goede banen gaan naar de protestanten. Katholieken doen het vuile werk of zijn werkloos. Met lede ogen zien ze de oranje

de kerken weinig. En het is ook moeilijk. Want de felste figuren komen niet (meer) in de kerk. Een taxichauffeur houdt me fanatiek het protestantse gelijk voor. Ik vraag bij welke kerk hij hoort. Verbaasd kijkt hij me aan: „Ik kom nooit in de kerk, sir”...

Muur

Peter Williams is van het Corrymeela Centre in Belfast. Hij rijdt me naar de 'muur'. De neergutsende regen maakt de aanblik nog triester dan die gewoonlijk al moet zijn. Zeker drie meter hoog. Van steen. Hier en daar zijn zelfs versieringen aangebracht door de bouwers. Aan de ene kant van de muur de protestantse wijk. Aan de andere zijde de katholieke. Nauwe poortjes, die bij dreigende rellen snel gesloten kunnen worden. Ze staan nu open. Een goed teken, zegt Williams. Hij brengt me bij een huis vlak achter de muur in het katholieke gebied. Daar vormen acht mensen, zowel protestanten als katholieken een leefgemeenschap. Ze willen laten zien dat ze in vrede kunnen leven, samen. Het Corrymeela Centre doet wat de kerken nalaten. Mensen vanuit het evangelie bewust maken van wat verzoening in de praktijk van het verscheurde Noord-Ierland betekent. Daar is moed voor nodig. Moed die de voorgangers in de grote protestantse kerken niet tonen. Dat is een pijnlijke ervaring voor een Nederlandse gereformeerde. Omdat je zoveel van je eigen kerkelijke leven herkent in het gereformeerde kerk-zijn in Noord-Ierland.

Foto: Folkert Rinkema

marsen aan zich voorbij trekken. Het voedt de haat. En alle vredespogingen en wapenstilstanden ten spijt laat het geweld toch steeds weer op. Je vraagt je af hoe in de kerken het evangelie van de verzoening wordt gepredikt. Als je daarover begint, blijven de voorgangers zowel aan Protestantse als aan Rooms Katholieke zijde vaag. „Natuurlijk zeggen we tegen de mensen dat ze hun naaste moeten liefhebben als zich zelf. Of de vijand daar ook bij hoort? Eh, ja, waarschijnlijk wel”. Maar concreet gebeurt er vanuit

Er gaat in Belfast een grap rond, die de situatie treffend beschrijft. Komt een man de pub binnen. Hij zegt: Ik ben atheïst! Zeggen de mensen in de pub: katholiek of protestant?

Veertiendaagse uitgave van de
gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
A. Hartkamp
Drs. P.J. van Kampen
J.J. Lakerveld
Ds. J.M. Mudde
Ds. K. Muller
Ds. W. Smouter
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 0513-620476
Telefax: 0513-627036.

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

A. Hartkamp,
Groenord 92,
2401 AG Alphen aan den Rijn.
Telef./telefax 0172-445872.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 0180-320205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min.
f 25,- contributie op bovenstaand
gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van
abonnementen uitsluitend bij de
administratie. Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts per 31
december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot
15 november.

Abonnementsprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 68,- per jaar of f 38,- per half jaar.
Voor studenten f 34,- per jaar.
Buitenland f 112,- per jaar of f 124,- per
luchtpost. Chequekosten buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 68 ct. per mm. bij 45 mm. breed
(excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30
uur, anderhalve week vóór
verschijningsdatum. Familieberichten
uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor
verschijning. Advertenties en
familieberichten rechtstreeks naar Nedag,
t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 0342-410760, fax 0342-492542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Opbouw wordt gedrukt op
gerecycled papier.

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van
iedereen, die niet op de gebruikelijke
manier kan lezen, uitgegeven op
geluidscassette en/of in braille
of grootletter. Informatie en opgave:
CBB, Christelijke Bibliotheek voor
Blinden en Slechthzienden, Postbus 131,
3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

ISSN 0030-3356

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van
meer dan plaatselijk belang.
Opgave: telefoon 0513-620476; tele-
fax: 0513-627036; E-mail:
kmuller@epsilon.nl

- 30 nov. Landelijke Ouderlingencon-
ferentie te Utrecht
30 nov. Willow Creek Nederland,
regiodag Midden te Zeist;
info: 0348-411695
19 apr. '97 Regionale Ontmoetingsdag
CG-NG te Hoogeveen

Ontvangsten boeken

Musica Ricercata,

Het Geneefs Psalter;

Psalmbewerkingen uit de Reformatie
CD - DGG 05181 f 29,90
Uitg. De Groot Goudriaan, Kampen

Thomas Locke,

Naar de einden der aarde

Vertaling: R. Posthuma
(roman)
288 blz., f 34,90 ISBN 906140505x
Uitg. De Groot Goudriaan, Kampen

Bert Wiersema,

Jacht op de verdwenen buit;

Chris en Jorieke 8
Jeugdboek
120 blz., f 15,95 ISBN 9055600830
Uitg. De Vuurbaak, Barneveld

C. Vonk,

De Heidelbergse Catechismus; deel 15, zondag 45, 46, 47

29 blz., f 3,-
Uitg. A.C. de Vries jr., Graaf Florisstr. 53,
3117 PJ Schiedam

Dr. Lambert Wierenga,

De macht van de taal - de taal van de macht;

Over literatuurwetenschap en bijbelgebruik.
352 blz., f 65,- ISBN 9029714433
Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

Dr. J. van Genderen,

Oriëntatie in de dogmageschiedenis

Theologie in Reformatorisch Perspectief, deel 8
212 blz., f 37,50 ISBN 9023903994
Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer

C. van der Sluijs,

Ontmoetingen van blijvende waarde

159 blz., f 24,90 ISBN 9061405092
Uitg. De Groot Goudriaan, Kampen

Dr. E. de Vries,

Jakobus;

Een praktische bijbelverklaring
Serie: Tekst en toelichting
90 blz., f 25,- ISBN 9024278767
Uitg. Kok, Kampen

Ruud Paap en Renger Kas,

Als een Vis in het Web;

Christelijk handboek voor Internet
185 blz., f 34,90 ISBN 9024262356
Uitg. Kok, Kampen

David Horton,

Een legioen van eer (roman)

318 blz., f 29,90 ISBN 9061404940
Uitg. De Groot Goudriaan, Kampen

Koos Veefkind,

Maar ons is een Kind geboren

(gedichten en gedachten over kerst)
26 blz., f 7,30 (incl. porto, over te maken op bank-
rek. 692060316 tnv. C. van Baardewijk, Apel-
doorn; gironr. v.d. bank: 826319)
ISBN 9080149381

B. Gijsbertsen,

Eerst de Jood en ook de Griek;

Verkenningen in de brief aan de Romeinen.
91 blz., f 19,90 ISBN 9023904656
Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer

Dr. M. te Velde,

Puriteins, pluraal en opgewekt;

Hoofddlijnen uit de kerkgeschiedenis van koloniaal
Noord-Amerika (1607-1776)
55 blz., f 9,50 ISBN 9072462203
Uitg. Willem de Zwijgerstichting, Apeldoorn

Dr. A.N. Hendriks,

Van God gezonden;

Over de ambten in Christus' kerk.
Woord en wereld 33
93 blz., zonder prijsopgave ISBN 9050460305
Uitg. Woord en Wereld, Bedum

Theo Coenraads,

Strikt persoonlijk;

100 gedachten bij 100 bijbelwoorden.
104 blz., zonder prijsopgave ISBN 9071864782
Uitg. Merweboek, Slidrecht

C.J. Haak e.a.,

Met vereende kerken;

De 'zendingssynode' van Middelbrug na 100 jaar
herdacht. GMO-bulletin nr. 6
260 blz., f 22,50 ISBN 9075731035
Uitg. Geref. Missiologische Opleiding, Zwolle

M.R. van den Berg,

Wonen in een kraakpand;

christen zijn in een ontkerkende wereld.
NGJ Special: Hulp bij Bijbelstudie 37
38 blz., f 6,90 ISBN 9060649265
Uitg. NGJ i.s.m. Buijten en Schipperheijn, Amster-
dam

Het prototype van de kerk (3)

Kerk-zijn volgens Mattheüs 10

J.D. Smit, Apeldoorn

Mattheüs 10 bestaat uit twee gedeelten. Vss 1-15 vinden we ongeveer in dezelfde vorm ook bij de evangelisten Mattheüs en Lucas. Vss 16-42 hebben een ander karakter. Vergelijking met andere evangelisten leert, dat Mattheüs hier uitspraken van Jezus bij elkaar heeft gezet, die Hij bij verschillende andere gelegenheden heeft uitgesproken. Zo spreken deze woorden in een nieuwe kontekst als nieuw. De manier waarop Mattheüs deze woorden heeft geordend, laat ons opnieuw iets zien over wezenlijke kanten van het kerk-zijn. Het gaat om de thema's 'lijden en belijden' (vs 16-33) en 'navolging en keuze' (vs 34-39).

Van Galilea naar Jeruzalem

Het eerste thema wordt verwoord in vers 16, dat funktioneert als opschrift. „Zie, ik zend u als schapen midden onder de wolven...” Dat is het lijden. „Weest dan voorzichtig als slangen en argeloos als duiven...” Dat is het belijden. Jezus gaat de weg van Galilea naar Jeruzalem en Hij zendt zijn leerlingen op diezelfde weg. Hij gaat naar de plaats waar Hij alle vijandschap van de wereld over zich heen zal krijgen. De weg van de liefde is de weg richting vijandschap. De weg van de liefde is daarom de weg van het lijden. „Zie ik zend u als schapen onder de wolven...”

Met beleid belijden

Kan dat ooit goed gaan? Kunnen schapen overleven midden tussen hongerige wolven? Ja, maar alleen in het koninkrijk van God, waar immers de wolf bij het schaap zal verkeren. Zover is het blijkbaar al. Maar het gaat niet automatisch goed. Het hangt af van de wijze waarop je je als schaap opstelt. Er is een gedrag denkbaar, dat de wolven prikkelt maar er is ook een gedrag denkbaar, dat respect afdwingt en de wolven op afstand houdt. Dat is wanneer je het voorzichtige en berekenende van de slangen combineert met het oprechte van de duiven. Dat is dat je je niet opdringt, maar je voor het evangelie evenmin schaamt. Dat is, dat je met beleid de naam van Jezus belijdt als de Bron van waaruit je leeft. Verberg je als christen niet in een

wereldse levensstijl. Het zal je niet lukken, zegt Jezus. Want er is niets verborgen of het zal geopenbaard worden. (vs 26) Het komt toch uit. En als dan achteraf tegen je gezegd wordt: „Waarom heb je altijd zo geheimzinnig gedaan over je geloof?”, dan weet je dat de slangenwijsheid het bij jou gewonnen heeft van de duiven-oprechtheid en dan is er iets misgegaan.

Belijden in het lijden

Een christen is vooral herkenbaar aan de wijze waarop hij met vijandschap en lijden omgaat. Het valt me altijd weer op hoe juist de mensen die in het lijden de vrede van God vinden, een enorme indruk maken op anderen. „Het bloed der martelaren is het zaad der kerk”, is ook in deze afgeleide zin waar. Het meest authentieke christendom vind je daar, waar in het leed de Heer beleden wordt. Kerk-zijn is niet het najagen en beleven van leed-vrij geluk, geen christelijke variant van de 'pursuit of happiness'. Het is: 'kerk-zijn onder het kruis'. Het is het gaan van de weg van de liefde, van Galilea naar Jeruzalem. Om in het dragen en vergeven van vijandschap de Heer lief te hebben en te belijden. Want belijden is een vorm van liefhebben. Wat immers is de liefde voor de ander waard, als we het niet publiek voor hem/haar op willen nemen? Kerk-zijn is belijden in het lijden, zonder vrees. „En de haren van uw hoofd zijn ook alle geteld...” Geve de Here ons, dat wij op dit punt kunnen leven in de kracht van onze Heer.

Navolging en keuze

In de verzen 34-39 worden woorden van Jezus naar voren gehaald, die Hij elders gesproken heeft in het kader van de navolging. Waar Jezus verschijnt moet gekozen worden. Het gaat om de laatste keuze, de keuze van de laatste dagen. (Vs 35 is een herinnering aan Micha 7:6 en daarin wordt een beeld van de laatste dagen voor het oordeel Gods geschetst.) Het zijn de dagen waarin het gaat om eeuwig wel en eeuwig wee. Deze keuze wordt gedaan wordt in het 'huis'. De leefplaats van mensen, temidden van zijn huisgenoten. Het zijn keuzen die pijn kunnen doen. Je huisgenoten kunnen je vijanden worden. „...wie vader of moeder liefheeft boven mij...” Het is een keuze voor Jezus. De grote vraag is: wil je Jezus navolgen en je

kruis op je nemen? Ben je bereid om in navolging van Hem de weg te gaan van Galilea naar Jeruzalem? Vrede stichten is niet hetzelfde als het ontwijken van conflicten, maar kan betekenen dat je door een radicale keuze voor het leven in Jezus Christus juist conflicten oproept. „Meent niet dat Ik gekomen ben om vrede op aarde te brengen...” (vs 34). De lieve vrede is geen vrede. Deze herinnering aan de navolging is in de eerste plaats van belang voor de leerlingen zelf. De roeping en zending is alleen maar mogelijk, als je zélf elke dag ervoor kiest de Heer na te volgen. Zonder déze navolging en keuze is alle christelijk getuigenis leeg, hoe aantrekkelijk de boodschap ook wordt gebracht en hoeveel succes dat ook mag hebben. Verder is deze herinnering aan de navolging ook van belang voor de ontvangers van de boodschap. De vrede die God in Jezus brengt (de 'vrede-groet') is een vrede die beleefd wordt in navolging van de Heer en in een keuze voor Hem. Daartoe moet opgeroepen worden. Want het zijn de laatste dagen.

Loon

De laatste verzen (40-42) gaan over de ontvangers van de predikers. Wie een gast ontvangt, wordt daar rijker van, ook al sta je plaats en voedsel af. Je krijgt deel aan de geestelijke rijkdommen van de gast. (Vs 41) Zo zullen ook de ontvangers van de apostelen deel krijgen aan hun geestelijke rijkdommen. Maar wie zijn die apostelen? Zijn het profeten? Zijn het rechtvaardigen? Nee, het is in wezen Christus zelf die door hen heen de vrede komt brengen in de huizen. (Vs 40) De bewoners van het huis zullen dus delen in de rijkdommen van Christus: ja, de rijkdommen van God zelf: rechtvaardiging en eeuwig leven. Zo zijn we weer terug bij het begin: Kerk-zijn is opgenomen zijn in de beweging van de zich ontfermende God naar een verloren, herderloze wereld. Maar nu niet gezien vanuit God, maar gezien vanuit het perspectief van de mensen. Mogen deze grondstructuren van het kerk-zijn onder ons herkenbaar zijn en blijven.

Noot:

1 Het eerste wordt uitgewerkt in de verzen 17-23. Het tweede wordt uitgewerkt in de verzen 26-33. Het scharnier wordt gevormd door de verzen 24 en 25, waarin wordt gezegd, dat de leerlingen dezelfde weg gaan als de Meester, de kerk dezelfde weg gaat als haar Heer.

Wedergeboorte en bekering (1)

„Mogen wij bij de zonde blijven,
opdat de genade toeneme? Volstrekt niet!”
Romeinen 6:1

M.H.T. Biewenga, Emmeloord

Er zijn wel kerkelijke bladen waarin de beide hierboven staande woorden frekwenter voorkomen dan in Opbouw. Wedergeboorte en bekering: het spreken daarover laten wij in doorsnee maar liever over aan onze broeders ter rechterzijde; dat is meer hún specialiteit. Toch zou het jammer zijn wanneer wij ons op dit punt zouden laten leiden door een soort koud-water-vrees; al was het maar omdat we dan in de ontmoeting met broeders uit deze richting dikwijls niet zo recht weten wat we in moeten brengen tegen hun bezwaren, meestal hierop neerkomende dat het bij ons allemaal wel erg gemakkelijk gaat, en dat er met een mens toch ook nog wat moet gebeuren! Uit een gesprek met een broeder uit de Gereformeerde Gemeente ontstond de brief die ik u hierbij laat meelezen. Een enkele hier niet terzake doende opmerking heb ik weggelaten. Publikatie gebeurt in het vertrouwen dat de erin aan de orde komende zaken ook in onze tijd zeker nog van belang zijn.

De aanleiding

„Zeer geachte broeder,
De afgelopen dagen ben ik wat blijven doordenken over ons korte gesprekje van zondag. En gaandeweg kwamen er bij mij een aantal gedachten boven die ik door middel van deze brief aan u wil doorgeven. Een brief heeft wat mij betreft ook het voordeel dat ik in staat ben op een meer overzichtelijke manier duidelijk te maken hoe mijn gedachten zijn, met name ook op het door u genoemde punt van wedergeboorte en bekering.

In de etalage

Ik begin bij wat u zei over die preek die u van mij gehoord had over het gebed, en waarin u het belangrijkste

gemist had, namelijk de oproep / waarschuwing dat je wel echt moet geloven voordat je je al die mooie dingen uit de preek mag toeëigenen. Ik heb me afgevraagd hoe het komt dat ik bij mezelf merk dat ik veel moeite heb met zo'n opmerking – en die moeite bedoel ik dan niet in persónlijke zin, alsof ik mezelf beleedigd zou voelen – dat is het niet – maar ik bedoel het in religieuze zin. Laat ik proberen duidelijk te maken wat daar bij mij achter zit. Het is dit: als ik zou doen wat u zou willen, dan zou ik voor mijn besef tekort doen aan de genade van God, tekort doen aan het onvoorwaardelijke van Gods aanbod. Door ergens in de preek de clause in te bouwen: „Beste mensen, dit geldt alleen als je wedergeboren bent”, zet je – onbedoeld, stellig, maar daarom niet minder duidelijk – al het voorgaande op losse schroeven. Je bent dan als een winkelier die alle kostelijke produkten uit z'n etalage met verve aanprijst – maar op het moment waarop de klant zegt: „Dat wil ik graag hebben”, zeg je tegen hem: „Ja, maar je moet niet denken dat dat voor jou is; dat gaat echt niet zomaar”; en voor het oog van de verbouwerde klant klappt de winkelier de prachtige etalage dicht. 't Was maar schijn, die mooie etalage.

Kinderen van God?

U zult zeggen: „Maar de beloften van God gelden toch alleen voor hen die werkelijk Zijn kinderen zijn; die horen tot Zijn volk? En kun je al die mensen in de kerk dan aanspreken alsof zij daarbij horen? Er zijn toch ook ongelo-vigen, er zijn toch huichelaars?!” Ik kom zo bij het antwoord op die vragen. Eerst een voorbeeld: van mijn kinderen verwacht ik dat ze van me houden. Is dat een harde wet? Moet ik daar regelmatig op aandringen? Welnee, het zijn immers mijn kinderen. En ik zou – terecht – heel verbaasd en heel teleurgesteld zijn als ze op een gegeven moment zouden zeggen: „Pa, ik hou niet meer van je”. Niet dat dat niet ooit kan gebeuren – dat kán het helaas wél – maar ik ga er niet van uit; ik verwacht het normale,

namelijk dat m'n kinderen van me houden, en dat de relatie goed is, niet alleen van mij uit, maar ook van hén uit gezien. En ik ga dus ook niet in elk gesprek aan mijn kinderen vragen of ze (al) wel van mij houden – waarom zou ik het normale in twijfel trekken? Nu, ik denk dat de Here ook zo met ons omgaat. Hij heeft ons aangenomen tot Zijn kinderen, en nu verwacht Hij van ons, en Hij mág van ons verwachten, dat we zullen leven als Zijn kinderen; dat we niets liever zullen willen dan zó leven dat Hij er plezier in heeft.

De Doop

Een absolute voorwaarde voor deze visie van mij is wel dat ik de Doop volstrekt serieus neem. Als God bij de

**Een absolute
voorwaarde
voor deze visie van
mij is wel dat ik
de Doop volstrekt
serieus neem**

Doop zegt (en ik citeer dan maar de bewoordingen van het klassieke Doops-formulier): „Als wij gedoopt worden in de naam des Vaders, zo betuigt en verzegt ons God de Vader, dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht, ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt...”, dan kan ik twee dingen doen: ik kan dat geloven, ik kan het als een Goddelijk feit aanvaarden dat de almachtige Koning van hemel en aarde mij, klein mensje, tot Zijn kind heeft aangenomen, zónder enige prestatie van mijn kant, zelfs zonder dat er op dat moment ook maar enig spoor van geloof bij mij aanwezig was (want ik was nog maar een baby van een paar weken) – nog eens: dat kan ik geloven – of ik geloof het níét; en ik zeg: „Nu ja, God zégt dat nou wel, maar dat is natuurlijk niet echt waar. Dat is iets wat misschien in de toekomst een keer waar kan wórdén: als Hij mij namelijk heeft laten wedergebo-

ren worden en mij bekeerd heeft: ja, dan, dán mag ik mijzelf beschouwen als Zijn kind; maar nú: nee, nu nog niet; zo bedoelt God dat niet.” U zult verstaan, broeder, dat ik de stellige overtuiging heb dat ons maar één ding te doen staat: en dat is de Here vertrouwen op Zijn Woord; óók op Zijn Woord zoals Hij dat bij het allereerste begin van mijn leven heeft gesproken. Kan ik Hem dáár niet vertrouwen, dan nergens. Dan is het hopeloos; dan word ik altijd weer teruggeworpen op mijzelf; dan moet ik de zekerheid zoeken in mezelf, in mijn geloof, in mijn bevinding – in plaats van in de onwankelbare belofte van God, in het verbond dat Hij met ons sluit; ‘een eeuwig verbond der genade’, om opnieuw dat prachtige Doopsformulier aan te halen.

Automatisch?

Wellicht zult u nu de vraag stellen – zoals in dit verband regelmatig gebeurt – of ik dan soms meen dat de Doop het garantiebewijs voor de eeuwigheid is; zodat je zou kunnen zeggen: „Ach, waar zal ik me druk over maken; ik ben toch immers gedoopt? Wat kan me gebeuren?”

Nee, zo is het zeker niet; en het is mij in feite onbegrijpelijk dat dit soort vragen telkens weer opduiken. Ik ervaar er iets bij van wat Paulus moet hebben gevoeld, als hij in de brief aan de Romeinen een aantal tegenwerpingen tegen het Evangelie suggereert, en die vervolgens afwijst met een zeer beslist: „Volstrekt niet!”, of, in de Oude Vertaling: „Dat zij verre” (zie o.a. Romeinen 6:2,15; 7:7,13). Dat zijn eigenlijk nogal nette vertalingen, die maar heel gedeeltelijk Paulus’ verbijstering weergeven; hij bedoelt gewoon: „Mensen, hoe kún je op het idee komen?!”

Nu, zoiets ervaar ik ook bij die vraag of je er nu verder rustig een puinhoop van kunt maken, omdat je immers gedoopt bent en het voor de eeuwigheid toch wel goed zit.

Binnen en buiten

Ik haal er een voorbeeld bij dat ik elk jaar op m’n belijdenis-katechisatie gebruik, om de jongeren een beetje duidelijker te maken hoe het nou is tussen God en hen. Als je geboren wordt, dan kom je in het gezin en in het huis van een vader en moeder. Daar woon je, daar is je plek. Het zou heel raar zijn als je vader en moeder zouden zeggen: „Nu ja, je bent nu wel hier geboren, maar we zetten je bed buiten op straat neer, en als je later

groot bent, dan moet je maar proberen om binnen te komen.” Natuurlijk zeggen ze dat niet. Want jij hoort in dat huis, jij hoort in dat gezin.

Nu, zo hoor je ook als kind, dat geboren is binnen de kring waarin het heil van God wordt geloofd en beleden, vanaf het begin bij het gezin van God, en daarmee in het ‘huis’ van God (‘huis’ natuurlijk niet in de letterlijke zin, maar hier bedoeld in geestelijke zin, als de plaats waar al Gods kinderen samen wonen met hun Vader in de hemel). Dát is je startpositie: je staat niet b́uten dat huis (en je moet maar zien hoe je binnen komt), nee, jij hebt van de Here een plaats gekregen bij Hem, in Zijn nabijheid, in Zijn huis. Zit je daar dan vast? Móét je in dat huis wonen? Maakt niet uit wat je

God dringt je wel, maar Hij dwingt je niet

doet; ook al zou je gaan slaan en schoppen en vloeken? Nee; zo is het niet. God houdt je niet tegen je wil vast. Er is een deur in dat huis; en als je per se wilt, dan kún je naar buiten. God dringt je wel, maar Hij dwingt je niet.

Ik hoop dat ik op deze manier duidelijk maak wat ik bedoel. Ik zeg het nog een keer, een beetje anders: die deur in dat huis van God, die is er voor verbondskinderen níét om hen op een gegeven moment, ergens in hun leven, naar b́nnen te laten (zoals dat wél het geval is voor mensen die buiten die lichtkring van Gods heil geboren zijn en later tot geloof komen; dié gaan door die deur naar binnen). Maar voor verbondskinderen is die deur er om hen, als zij dat beslist willen, naar b́uten te laten. Je hóéft niet bij de Here te blijven. Maar je bent wel onvoorstelbaar dom als je het Vaderhuis waar Hij je een plaats gegeven heeft, inruilt tegen de woestijn daarb́uten.

Angst

Ik kom terug bij het beginpunt: u bent van mening dat de mensen in de kerk meer opgeroepen moeten worden tot geloof en wedergeboorte. Natuurlijk: ik weet wat daarachter zit: de angst dat je mensen iets zou aanpraten wat niet hun deel is (‘met een ingebeelde hemel naar de hel’). Akkoord; ik wil de ernst daarvan honoreren. Maar ik stel er wel een vraag bij; want waar is de angst voor het

omgekeerde: dat je mensen iets onthoudt wat van ’s Heren wege wél hun deel is? Waarom zijn wij vaak banger dat de deur van Gods Koninkrijk te wijd open staat dan dat we angst ervoor hebben dat we die deur niet ver genoeg open zetten? Erger nog: waar is onder ons de angst dat wij die deur dicht zouden kunnen duwen, terwijl de grote Herder der schapen de deur wagenwijd openzet, misschien voor ons idee zelfs wel eens wat erg ver openzet? Waar is onder ons de angst om aan Gods kleinen een aanstoot in de weg te leggen? Waar is de heilige schrik die Jezus ook óns aan het hart wil leggen in Matteüs 23:4? Kijk, dat zijn vragen die ik dan óók wil stellen, en die mij werkelijk hoog zittingen.”

Tot zover het eerste gedeelte van deze brief. Volgende week D.V. verder, en dan in het bijzonder over wedergeboorte en bekering.

Ontvangen boeken

Dr. Christina Maria Brehm,
The Association of Evangelicals in Africa;
Its history, Organization, Members, Project, External Relations and Message; Missiol. Research, no. 13
602 blz., f 82,50 ISBN 9023903366
Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer

Willem B. Drees,
Van niets tot nu: Een wetenschappelijke scheppingsvertelling.
88 blz., f 19,90 ISBN 9024279690
Uitg. Kok, Kampen

Hans Eschbach (red.),
Vurig verlangen;
Evangelische vernieuwing in de traditionele kerken.
213 blz., f 29,90 ISBN 9023903501
Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer

Simon Hammelburg,
Kaddisj voor Daisy;
Herinneringen van de holocaust-overlevenden en hun kinderen.
200 blz., f 34,90 ISBN 9024279518
Uitg. Kok, Kampen

Een gouden sleutel

Bijbelgebruik aan tafel

J.J. Lakerveld, Emmeloord

Tijdens huisbezoeken ben ik er diverse keren tegenaan gelopen dat ouders klaagden dat het bijbellezen aan tafel met opgroeiende / wat oudere kinderen moeilijk is. Met kleuters en jonge kinderen is het gemakkelijk genoeg. Maar met tieners! Hoe doe je het met hen op een zinvolle manier, zodat het gelezene overkomt? Welke gedeelten lees je? Hoe boei je ze? Over een sleutel als hulpmiddel. Een kleine handreiking.

Levensbelang

Het lezen aan tafel is een goede gewoonte die we van vroeger aangehouden hebben. Van de noodzaak zijn we overtuigd, zeker nu het bijbels onderwijs op veel christelijke scholen aan het minder worden is. Drie keer per dag halen we niet meer, maar één keer lukt meestal nog wel. Hoewel, in onze overdrukke tijd is dat moeilijk genoeg; de één is al weer weg (naar catechisatie) voor de ander komt (van trainen). Toch is het, denk ik, van levensbelang aan deze ene keer per dag de hand te houden. Samen lezen, samen bidden en – zo mogelijk – samen zingen. Na het avond-eten? Je zou kunnen afspreken dat wie beslist eerder wegmoet kan gaan, maar wel voor of na die tijd doorneemt wat de anderen gezamenlijk lezen.

Geen moeilijke gedeelten

Een groter probleem is het hoe je het bijbellezen aan tafel invult, tenminste voor de leeftijdsgroep vanaf ongeveer 15 jaar: Het heeft alleen zin als iedereen oppikt wat in het gelezen gedeelte staat. Anders wordt het lezen met het bidden een inhoudsloos ritueel dat nu eenmaal moet plaatsvinden voor je van tafel mag en bestaat het gevaar dat bijbel horen lezen iets wordt waarbij je met je gedachten rustig mag afdwalen zonder er iets van op te vangen. Zoals vroeger (alleen vroeger?) tijdens moeilijke preken. Dat heeft dan wel consequenties voor de keuze van de bijbelgedeelten die je leest. Zelf heb ik juist daarom nooit 'moeilijke' gedeelten aan tafel gelezen zolang de

kinderen klein waren (jonger dan 16). Dus geen profeten, geen brieven, uitsluitend historische stof. Vanaf het moment dat ze zelf konden lezen had iedereen zijn eigen bijbel voor zich – bij ons in de Groot-Nieuws-vertaling. Maar dan nog: een stukje Romeinen 3 lezen? Of Efese 1? Ik vind het absoluut ongeschikt; heb zelf al moeite met na één keer lezen te begrijpen, laat staan een niet hevig geïnteresseerde dochter van 16.

Niet prekend, maar direct

Maar, met een geschikt bijbelgedeelte zijn we er nog niet. Want de bijbel is wel het Woord van God Zelf. Ook in de stukjes die aan tafel gelezen worden, spreekt een liefhebbende Vader met zijn kinderen. Bereiken zijn woorden die kinderen ook? Komt bij ieder over wat Hij te zeggen heeft? Ook bij de zo juist genoemde dochter? Sinds ongeveer een jaar gebruiken mijn vrouw en ik aan tafel SLEUTEL, een kwartaaluitgave van de Internationale Bijbelbond „bedoeld voor jongeren vanaf 16 jaar”. We zijn al lang geen 16 meer en onze kinderen zijn de deur uit, maar voorlopig houden we

**Anders
wordt het lezen ...
een inhoudsloos
ritueel
dat nu eenmaal
moet plaatsvinden
voor je
van tafel mag**

het bij de Sleutel en we kunnen goed begrijpen dat deze methode de opgroeiende jeugd aanspreekt. Hier heb je een gids die jongeren op een heel frisse manier meeneemt het bijbelgedeelte door. Niet prekend, ook niet tot op de bodem uitleggend, maar wel heel aansprekend, zeer direct. Neem nou het begin van een dagstukje: bijna iedere dag weten de schrijvers de aandacht te trekken met iets actueels dat de (jonge) lezer zal herkennen uit zijn eigen leven. En dat is dan meteen het opstapje naar het te lezen bijbelgedeelte dat daarmee naadloos blijkt aan te sluiten bij de eigen situatie van die lezer! Het stukje

van 26 oktober begint: *Feest vandaag. „Nee he, is die asociale er ook weer...” De hele dag heb je hard gewerkt. Moe kom je thuis. Al van ver hoor je muziek. Blijkt er een feest te zijn voor je broer. Feest! En waarom? Zeker omdat-ie al het geld van zijn pa heeft opgemaakt aan feesten en de hoeren... Lees Lucas 15:25-32. En zo voort En 29 augustus: *Gemist. Voor open doel. Je hoefde maar met je hoofd te knikken en je had gescoord. De beslissende goal nog wel. Zo heb je alles, zo heb je helemaal niets. Lees Handelingen 12.**

Actueel

Het gelezen stukje wordt daarna niet nog eens uitgebreid naverteld of diepgravend exegetisch toegelicht; nee, de schrijver voert als het ware een gesprek met je. Hij is heel direct; wijst op opvallende dingen. Hij laat zien dat je niet te maken hebt met wereldvreemde opmerkingen van ene Paulus die vlak na het jaar nul leefde, integendeel, het blijken actuele woorden voor jou. Elke dag weer! De buitenkerkelijke mevrouw van wie Ds De Jong gehoord had dat ze niet veel aan de preek vond „omdat ze niet zo van geschiedenis houdt” maakt hier geen schijn van kans¹. Niks geschiedenis. Elk bijbelgedeelte is een boodschap van God aan jou. En dat zal je als lezer weten ook! God heeft jou vandaag wat te zeggen. Elk stukje eindigt dan ook met een concrete uitdaging aan de lezer: bij voorbeeld om te gaan geloven of om

een stukje van je leven te veranderen. Zulke opmerkingen gaan vaak vergezeld van een aanzet tot een gebed. Echt moeilijke teksten worden in voetnoten uitgelegd; soms door verwijzingen naar andere teksten.

Afwisseling

Per kwartaal is er in de keuze van de bijbelboeken genoeg afwisseling tussen het Oude en het Nieuwe Testament; historische boeken, profeten, brieven, in elk nummer komen psalmen aan bod. Korte bijbelboeken worden in hun geheel behandeld; lange, in stukjes geknipt, over de kwartalen verdeeld. Het lopende kwartaal geeft Lukas 11 t/m 19, Johannes 1, 1 Kor 8–16, Micha en Habakuk. Als op een bepaalde datum een nieuw bijbelboek begint, gaat er een inleidinkje op dat boek aan vooraf. En ook die inleiding is pakkend, gericht op een jong publiek. Als voorbeeld geef ik het begin van de inleiding op 1 Corinthe: **Zomaar een stad.** Een flink winkelcentrum met veel luxe artikelen. Een prachtig cultureel centrum waar van alles te beleven valt. Een aantal kerken, een moskee. Een serie woonwijken. En een tippel-zone. **Niet veel anders is de stad Korinte.** Het is een belangrijke haven en handelsstad. Er wordt goed geld verdiend en uitgegeven. Door de vele mensen die er komen en gaan, zien de mensen 'het breed'. Er kan en mag veel. En er is de grote rosse buurt, geëxploiteerd door de Artemistempel. En zo voort. U ziet: Sleutel is niet bang voor moeilijke bijbelgedeelten. Dat brengt me op de keuze van de bijbelvertaling. Hoewel Sleutel uitgaat van de NBG-vertaling, zou ik zelf de Groot-Nieuwsvertaling gebruiken of Het Boek; de NBG blijft nu eenmaal moeilijk met een voor onze tijd achterhaald taalgebruik. Uit wat ik tot nu toe geschreven heb, zal duidelijk zijn dat Sleutel in de eerste plaats geschreven is voor persoonlijke bijbelstudie; er worden aan de lezer zo nu en dan vragen gesteld die niet iedereen zo gemakkelijk zal beantwoorden in een groepje, zelfs niet in gezinsverband. Toch weet ik uit eigen ervaring en van wat ik van anderen hoor dat Sleutel het aan tafel uitstekend doet.

Aantrekkelijk uiterlijk

De boekjes – elk kwartaal komt er een nieuwe uit van 96 pagina's – zien er leuk uit. Ze hebben een lekker formaat (18 x 12 cm), een kleurige omslag en de tekst wordt opgevrolijkt met humoristische tekeningetjes. Het taalgebruik

is dat van jongeren: aan Engelse woorden geen gebrek.

Naast de dagstukjes heeft ieder nummer een aantal vaste rubrieken: *Special* heet het hoofdstuk waarin – en nu wel diepgravend, maar zeer leesbaar – een bijbels begrip uitgewerkt wordt: het offer (1996, nr 2), de namen van God (1996, nr 3) en profetie (1996, nr 4). In de rubriek *Hamvraag* wordt, alweer: heel grondig, een vraag van een lezer besproken. Dit jaar achtereen volgens over *samenwonen*, over *relaties*, over *de doop*. En dan heb ik de boek- en CD-besprekingen nog geen eens genoemd.

Ook voor ouderen

Ik hoop duidelijk gemaakt te hebben dat u, als u opgroeiende kinderen

we zijn aan de Sleutel blijven hangen

heeft, Sleutel zeker eens zou moeten proberen. Waarschijnlijk betekent het ook een verrijking van uw eigen bijbelgebruik. Mijn vrouw en ik hebben diverse dagboekjes geprobeerd of bekeken: Leidraad, De kracht van hunne kracht, Okke Jager, de stukjes uit Visie, enz., enz., enz. Je krijgt de indruk dat veel van die boekjes uit in stukjes geknipte of ingedikte opgewarmde preken bestaan. Hoe dan ook: we zijn aan de Sleutel blijven hangen. De jeugdige belevingswereld waarvan uitgegaan wordt en het taalgebruik storen ons absoluut niet. Integendeel, we voelen ons maar al te vaak aangesproken. Nog één ding: wie kiest voor gebruik aan tafel zou er goed aan doen meer dan één exemplaar te nemen. Zelf meelesen werkt het beste; niet iedereen is volledig op luisteren ingesteld. En, een zoon of dochter die inderdaad aan zelf stille-tijd-houden toekomt, is zeker een Sleutel waard.

Sleutel is een uitgave van de Internationale Bijbelbond, Postbus 352, 4100 AJ Culemborg. Hier kunnen ook proefnummers aangevraagd worden (tel. 0345 – 517834).

P.S. Ik ken een Nederl. Geref. Kerk waar de jeugdouderlingen de kerke-raad voorgesteld hebben alle 16- en 17-jarigen een abonnement op Sleutel te geven.

Noot:

1 Zie: *Opbouw van 28 juni 1996, blz. 245*

Krampels van de tafel

Op losse schroeven

Joh. 5:1-18 verplaatst ons naar het badwater Bethesda (= Huis der barmhartigheid?). De vijf zuilengangen ervan waren volgepakt met menselijke wrakken die wachtten op het in beweging komen van het water. Als dat gebeurde, duwde en stompte zich een kluwende en worstelende menigte naar het water. Want wie het eerst in het water was, zou volgens het volksgeloof genezen. Natuurlijk was er in al dat gedrang nooit iemand het eerst. Er waren er altijd wel een stel tegelijk. En elke keer weer strompelde de massa dan ook teleurgesteld en kleddernat weer naar de matrasjes.

Een deel van vss 3 en 4 staat tussen vierkante haken om aan te geven dat dit deel niet tot de oorspronkelijke tekst behoort. Dat is maar goed ook. Want God had met dat onverkwikkelijke gebeuren niets uit te staan. Zijn barmhartigheid speelt geen sadistische spelletjes met menselijke wrakken, zoals de duitse kampbeulen dat konden doen. Jezus geneest daar op een sabbat een man die al 38 jaar lang ziek was. Met zijn opgerolde matras verlaat die man Bethesda. Het was nog nooit zo echt sabbat voor hem als nu. Maar dan komen de vertegenwoordigers van de kerk. Met hun sabbatswetjes willen ze hem de wezenlijke sabbat afpakken. Helaas gebeurt dat ook nu nog. Dan worden mensen die tot de vrijheid in Christus komen, weer ingepakt door kerkelijke wetjes.

Als men merkt dat Jezus erachter zit, komt men op Hem af. En dan zegt Hij iets dat de deur helemaal dicht doet: mijn Vader heeft zonder ophouden gewerkt tot nu toe en daarom rust Ik ook niet. Met die woorden worden niet alleen de rabbijnse tradities overboord gegooid, maar wordt ook de sabbat zelf op losse schroeven gezet. Jezus brengt de sabbat tot vervulling door zonder ophouden door te werken. Van nu af is elke dan een werkdag. Je kunt ook zeggen: van nu af is elke dag een sabbat, een dag waarop de vloek over ons werken doorbroken is en waarop we ontspannen mogen zijn, vol van de rust die Christus geeft.

M.R. van den Berg, Groningen

Boeken om (niet) met Sinterklaas te kopen

1. De Antichrist en Jitschak Rabin

P.J. van Kampen, Ede

De kerkgeschiedenis is bezaaid met de graven van mensen die steeds naar de lucht keken en daarin teleurgesteld raakten. In de tweede eeuw waren er de Montanisten die voorspelden dat het Hemelse Jeruzalem zou neerdalen op hun stad Pepuza. De Saksische bisschop Wulfstan interpreteerde de invasie van de Noormannen (rond 1010) als een zeker teken dat het einde nabij was. Thomas Müntzer zette in 1525 de Duitse boeren aan tot opstand, omdat hij de engelen „hun sikkelen zag scherpen” voor de grote oogst. Er is een geheimenis aangaande de Wederkomst dat we moeten respecteren, als we Degene willen eren die we met reikhalzend verlangen verwachten. „Maar van die dag of van die ure weet niemand, ook de engelen in de hemel niet, ook de Zoon niet, alleen de Vader.” (Markus 13:32)

**Timothy George,
in artikel Christianity Today**

Naast mijn computer liggen twee Amerikaanse boeken die, naar ik vermoed, nagenoeg alle Opbouw-lezers volkomen onbekend zullen zijn. De schrijvers zijn mensen die ik zelf ook niet kende voor ik op mijn tocht door het leven hun werk een keer tegenkwam. Het ene boek, van een zekere John Hagee, heeft als titel (ik vertaal tegelijk maar) *Het Begin van het Einde. De Moord-aanslag op Jitschak Rabin en de komende Antichrist*. Het andere, geschreven door een zekere Charles H. Dyer, heet *De Opkomst van Babylon. Tekenen van de Eindtijd*. Beide schrijvers hebben gemeenschappelijk dat ze overtuigd christen zijn, dat ze Amerikaan zijn, dat ze ongetwijfeld vele verdiensten hebben en zich voorbeeldig inzetten voor de verbreiding van Gods Koninkrijk. Beiden hebben, helaas, ook met elkaar gemeen dat ze een VOLSTREKT onzin-boek geschreven hebben! Dat is althans mijn mening, die ik moet zien goed te onderbouwen, en

waarvoor ik „in het gericht kan komen”. Het ene boek ligt al een jaar te slingeren op mijn kamer, omdat ik er al lange tijd eens wat over schrijven wilde; het andere ligt hier uiteraard nog niet zo lang, want Rabins tragische dood is een recent gebeuren. Ik wil eens over deze boeken schrijven, en als dat wat vinnig mocht gebeuren, is dat niet omdat ik de schrijvers geen goed hart toedraag (ik ken hen niet eens persoonlijk), maar omdat ik het genre boeken dat ze hier vertegenwoordigen ongezonder en slecht vind voor de Christelijke Kerk. In dit artikel komt het eerste boek aan de orde en in het volgende artikel het tweede, plus wat kleinere werkjes die ik over dit thema bij elkaar gespaard heb.

Jitschak Rabin

Zoals gezegd, kende ik John Hagee niet voor ik dit boek onder ogen kreeg. Hij heet „stichter en pastor van de Cornerstone Church in San Antonio, Texas”. Voor het onwaarschijnlijke geval dat enige lezer nooit van die kerk gehoord mocht hebben, staat erbij vermeld dat die gemeente 15.000 leden telt. Hij is ook president van Global Evangelism Television (waar ik, irritant genoeg, ook al nooit van gehoord heb; ik ben toch echt een vreemdeling in het Amerikaanse kerkelijke Jeruzalem!). Hij is dagelijks en wekelijks te horen c.q. te zien in uitzendingen op radio of tv. Hij is ongetwijfeld daarmee een grote in het Koninkrijk der Hemelen, maar desondanks houd ik vol dat zijn boek aan geen kant klopt! Let wel, hier beweert een 'lerend ouderling' van een gemeente van 160 mensen dat een boek van de hand van een predikant van 15.000 mensen niet juist is. Waar gaat het naar toe in de wereld!

Vorderingen op de profetische kalender

Los van de neiging van veel (ook christelijke) Amerikanen zich publicitair 'breed te maken', wat ze mijns inziens niet van de Heer van de Kerk geleerd kunnen hebben, heb ik nogal bezwaar tegen de uitgangspunten van dit boek. Die staan klip en klaar te lezen op de achterkant van het boek. Daar lees ik o.a. de volgende vragen: „Wat open-

baart de aanslag over de vraag hoever we gevorderd zijn op de profetische kalender?” „Zijn wij 'de terminale generatie' – de laatste generatie die op aarde leven zal voor de wederkomst van Jezus Christus?” „Als de Antichrist probeert de vrede voor Israël veilig te stellen, zal hij dan daarin slagen? Wat voor iemand zal hij zijn?” „Wat is Jeruzalems toekomst, nu de gebeurtenissen die lang geleden voorspeld zijn beginnen uit te komen?” U merkt, Hagee's vraag is niet: of de aanslag (op Rabin) iets over onze vorderingen op de profetische kalender. Ik zou die vraag, als het echt moet, het liefst heel voorzichtig willen beantwoorden en vermoedelijk

**houd ik vol
dat zijn boek
aan geen kant
klopt!**

zeggen: „Niet dat ik weet!” of „Als dat het geval zou zijn, zal de eeuwigheid dat misschien nog eens onthullen”. Dr. John Hagee is van het verband echter zo overtuigd, heeft kennelijk al op voorhand ook zoveel inzicht in die samenhang dat hij na een (irritant en 'ego-trip-perig') verslag van zijn ene ontmoeting met Rabin ons in hoog tempo meeneemt naar de ijle hoogten van inzicht in Gods bedoelingen met deze tijd. Als we willen weten wat de Almachtige aan het doen is, doen we er zeer goed aan de Schrift aandachtig te lezen en voortdurend in elk geval het boek Openbaring te lezen, mits we ons laten gezegen door de man uit Texas, die niet voor niets een kerk met 15.000 leden heeft gesticht. (Als ik dat zo zeg, ben ik dan cynisch?) Hagee's vraag is dus niet: „Is er rechtstreeks verband tussen Rabins dood en de opkomst van de Tegenspeler van Christus?”, maar „Wat is het verband?” Als ik de vragen op de achterkant van het boek lees, moet ik wel concluderen: „die man wéét er gewoon veel meer van dan ik!” Hoe verwondend dat voor mijn ego ook zijn mag, dat kan natuurlijk best waar zijn.

Bijbelwoorden

Niettemin, in de Bijbel staan een paar

uitspraken die we moeten kennen en in elk gesprek over dit thema ook over-eind moeten houden. Ik lees dat er dingen bestaan „waar engelen begeren een blik in te slaan (1 Petrus 1:12), de Here Jezus Christus zegt dat wij 'dag en uur' van zijn wederkomst niet kunnen weten (Markus 13:32), en ook deze uitspraak trekt mijn aandacht: „Dit moet jij vooral weten dat geen profetie der Schrift een eigenmachtige uitleg toelaat” (2 Petrus 1:21). Ook lees ik, al in het Oude Testament, dat de test van de vraag of een 'profetie' van God komt of niet onder andere gelegen is in het simpele gegeven dat een aankondigde gebeurtenis ook moet plaatsvinden! (Deuteronomium 18) Overigens, naast Deuteronomium 18 moeten we ook Deuteronomium 13 lezen en ons bewust zijn dat er tenminste twee normen voor profetie gegeven worden! In elk geval is er echter de toets dat een voorzegging moet uitkomen. Juist die laatstgenoemde toets trekt hier mijn aandacht. Want wat zegt deze meneer Hagee? Eerst vertelt hij het verhaal van de moord, waarin de hele gebeurtenis wordt benaderd vanuit het oogpunt van Jigal Amir, Rabins moordenaar; daarbij komt al een kennis van diens beleving naar voren die wel bovennatuurlijke inspiratie suggereert. Hoe Amir precies dit of dat deed, wat hij op dat moment wel of niet dacht en voelde, het gaat dieper dan wat in de verhoren naar voren gekomen is. Ook was Hagee (gezien de snelheid van de publicatie) van dit alles kennelijk eerder op de hoogte dan rechters, ondervragers, aanklagers, advocaten of pers! Het is zagezegd al-of-niet juiste fantasie! Dat moet Hagee zelf weten. Daar heb ik vrede mee, al geloof ik hem niet. Dat hoort tot de vrijheid van schrijver en lezer.

Nodig om te toetsen

Uitspraken die de uitleg van de Bijbel betreffen zijn echter het domein van de Christelijke gemeente, die geroepen is om zulke woorden te toetsen. „Het schot dat Jitschak Rabin doodde zette de vervulling van Bijbelse profetie in een versnelling.” (8) „Wat eens een politieke operatie was (het vredesproces, PJvK) is tot een opdracht voor 't hele volk geworden, door het bloed van een martelaar geschapen.” (10) De schrijver, die erg kritisch staat t.o.v. het vredesproces, wijst op de situatie na de moord op Kennedy. Allerlei wetsvoorstellen die Kennedy zelf niet of slechts met de grootste moeite door het Congres kon krijgen, zijn na zijn gewelddadige dood moeiteloos in zijn naam door

Lyndon Johnson door het Congres geslept. Hagee's conclusie is dat, na Rabins dood, „Israël in een vergelijkbare situatie verkeert. Het volk verenigt zich. Heel Israël zal nu vrede najagen met een hartstocht die alle voorzichtigheid laat varen. Om het leven en de nalatenschap van Jitschak Rabin te eren zal Israël de vrede met grote hardnekkigheid najagen.” (14)

Niet uitgekomen!

Wat weten we inmiddels? Dat dr. Hagee met publicatie van zijn boek beter had kunnen wachten tot mei van dit jaar, toen Bibi Netanyahu de verkiezingen won... Die liep niet zo warm voor onderhandelen, zoals we inmiddels weten. Zo'n boek over de Antichrist moet je dus niet binnen vier maanden schrijven! Dat kun je ook niet, tenzij je je eigenlijke verhaal al klaar hebt en alleen maar Rabins levenseinde er nog in vervlechten wil... Daarmee is het boek stevig door mand gevallen! Dr. Hagee mag dan inzicht hebben in Gods heilsplan en wellicht schouwen in raadsbesluiten die de eeuwen der eeuwen omspannen, hij heeft *niet* zien aankomen dat binnen twee of drie maanden na zijn publicatie het Israëlische

*Laten we –
ook bij het uiten
van profetieën –
„snel zijn
om te horen en
langzaam
om te spreken”*

kiezersvolk niet deed wat hij met profetische blik voorspelde dat ze wél zouden doen...

Natuurlijk is het altijd nog mogelijk dat het vredesproces op gang komt en, anders dan Hagee kennelijk doet, hoop ik dat ook van ganser harte! (De situatie van nu betekent, naar ik vrees, apert onrecht voor veel Palestijnen.) Als dat vredesproces nog op gang komt, is het vooral omdat Netanyahu niet zo competent lijkt, in Israël vervroegde verkiezingen uitgeschreven worden of de regering van Israël wordt onder zo grote internationale druk gezet wordt dat ze weer naar de vergadertafel gaat, of om een nog andere reden. (Dat de Antichrist voor die politieke en militaire wanorde verantwoordelijk zal zijn begrijpen we wel uit Hagee's visie!)

Hoe dan ook, het zal niet meer gaan zoals Hagee heeft gezegd dat het gaan zou! Ook al is hij „op de nationale tele-

visie in Amerika, ook spreekt hij met miljoenen mensen” (een loftuiting van Israëlische journalisten die hij onbekommerd in zijn boek overneemt) (10), hij heeft géén gelijk. „In overmoed heeft een profeet gesproken. Gij zult voor hem niet vrezen.” (Deut. 18:22) Het kopje van een paragraaf: „De berg beweegt: Syrië is bereid om te onderhandelen” (11) is – tot nu toe – volledig onjuist gebleken. Niet uitgekomen! Is het misschien niet uitgekomen, omdat dr. Hagee geen profeet is die ons namens de Here al deze zaken ons heeft uiteengezet? Wat moet je anders concluderen? Niet in alle opzichten is dit boek onwaar, want het citeert de Schrift soms op een manier die juist is, maar vlecht tegelijk dit alles in een structuur die onjuist moet heten.

Conclusies

Wat voor conclusies moet je aan dit boek verbinden? Ik zou er twee willen noemen.

Laten we – ook bij het uiten van profetieën – „snel zijn om te horen en langzaam om te spreken” (Jakobus 1:19). Om het simpel te zeggen, laten we van dit soort boeken niet de eerste editie kopen, maar de tweede druk. Het grote voordeel is dat die druk al vaak niet komt! Inmiddels is dan wel duidelijk geworden dat de profeet in kwestie te snel en in overmoed sprak. Laten we hem noch zijn profetie daarom 'vrezin'. Dat staat vermeld in Deuteronomium 18.

Ten tweede, laten we proberen te onderscheiden wat profetie wel is en wat niet. Het is in elk geval geen exegetische-op-de-klank-af. Het is niet het zien van een grote lijn in de Bijbel die voornamelijk wordt opgemerkt bij gratie van domheid of het niet-lezen van de krant! Profeetschap is ook geen métier voor de 'snelle jongens'!

Laten we oppassen voor elke schrijver die begin- en eindpunt neemt in het boek Openbaring, want dat is het moeilijkste boek van de hele Bijbel (het moeilijkst begrijpbaar, bedoel ik) en ieder die lichtvaardig daarover schrijft verdient minstens een reprimande. Voor dit soort boeken moet je geen bomen laten sterven! Tenslotte, de Nederlandse uitgever die besloot die boek *niet* op de markt te brengen verdient hulde! Omdat hij het niet nam, kreeg ik het exemplaar in handen. Het mocht naar een van de landen van Centraal-Azië, maar ik heb het onderschept en niet doorgestuurd. Want wat in het Midden-Oosten niet waar is, is ook niet waar in Azië. Of Nederland of de States.

Antwoord aan dr B. Wielenga

H. de Jong, *Zetst*

'Het is een vriend die mij mijn feilen toont', dacht ik toen ik het artikel van dr B. Wielenga in Opbouw van 1 november jl gelezen had. Wielenga is erover gevallen dat ik, toen ik in Opbouw van 4 oktober jl een bijdrage leverde aan het gesprek over echtscheiding en hertrouw, mijn visie tegenover die van de synode van Berkel heb getypeerd als een produkt van een wat vrijere omgang met de Schrift, tegenover de fundamentalistische benadering waar de synode blijk van gaf. Dat vond Wielenga te losjes geformuleerd en daar heeft hij, moet ik toegeven, gelijk in.

Sorry!

Hij was er bang voor dat ik met dergelijke lakonieke formuleringen vat op mijzelf zou geven en het kerkelijke gesprek met de vrijgemaakten op achterstand zou brengen. Wel, toen ik het zelf achteraf nog eens las was ik er ook niet zo gelukkig mee. Dat gevoelige woord vrij had ik inderdaad beter moeten omschrijven, wilde ik mij tenminste indekken tegen verdenkingen van vrijzinnigheid. Laat ik dat daarom alsnog doen. Met het woord *vrij* heb ik niet bedoeld te zeggen dat ik mij in mijn Schriftbehandeling vrij voel van wat de kerk over de Heilige Schrift belijdt. Het 'al deze boeken ontvangen wij voor heilig en kanoniek...' staat mij als met een brandglas op de tafel van het hart geschreven – om maar iets te noemen. Nee, niet het vrij zijn van iets, maar meer het vrij zijn voor iets stond mij voor ogen, een omgang met de bijbel die mij in staat stelt om lasten die te zwaar zijn om te dragen van de schouders van mijn medebroeders en zusters af te nemen. Het meer historisch lezen van de Heilige Schrift dat ik mij in de loop der jaren voetje voor voetje heb eigen gemaakt, verschaft mij deze vrijheid. Niet dat dit historisch lezen nu mijn enige hermeneutische (=uitlegkundige) sleutel geworden is. Zelfs niet mijn eerste. Voorop staat dat ik in de Heilige Schrift een boodschap opvang die voor alle tijden gelijk is. Het is dit grote nieuws: dat God in Christus en om Christus' wil vóór ons is. Maar deze boodschap wordt door

heel verschillende tijden heengedragen en neemt als gevolg daarvan een verscheidenheid van inkleding aan. En het is nu daarin dat ik het historisch bepaalde en het tijd- en situatiegebundene van de bijbel gelegen zie. Ik wijs hiervoor graag naar de lengte en het vele tijden omspannende van de Schrift. Want met name daardoor is het volstrekt niet onzeker waar de bijbel door die veelheid van tijden en situaties heen op uit is. Die konstante springt er gewoon uit. Tegelijk maken die verschuivende panelen in de bijbel ons gevoelig voor onze eigen tijd en de wisselingen die zich dáárin voordoen. Zo is de bijbel in zijn lange loop van eeuwen en eeuwen een voorbeeldig en leerzaam traject waarop wij scholing opdoen om in al het wisselende het gelijkblijvende op te merken. Maar dit is waar: Beide, dat historische en dat bovenhistorische, liggen in de bijbel zo in elkaar verstrengeld, dat ik geen kans zie ze tot ieders genoegen van elkaar te scheiden. Daar blijft dus altijd, bij mij (en bij een ieder, denk ik) iets subjektiefs inzitten. Dit en andere dingen, ik heb het allemaal al wel eens gezegd, ook in het Interview van twee jaar geleden in Koers, dat mij nog steeds, kregen de vrijgemaakten hun zin, noodlottig dreigt te worden, mede vanwege het feit dat er zo hap-snap uit geciteerd wordt. Ware het toch eens mogelijk dat héél dit interview in het Nederlands Dagblad werd afgedrukt, in plaats van enkele uit het verband gerukte uitspraken ervan! Wat zou dat kunnen bijdragen tot herstel van mijn eer en goede naam in de beide huizen van de vrijmaking! Maar goed, laat ik nu niet de schijn wekken dat ik het ongelijk dat ik tegenover Wielenga belijd, weer op anderen verhaal. Ik weet trouwens best dat wat ik hier hardop verzucht niet mogelijk is.

Nog eens: het fundamentalisme

Maar Ds Wielenga had nóg een verwijt aan mijn adres. Ik zou de vrijgemaakte synode en de vrijgemaakten in het algemeen ten onrechte van fundamentalisme hebben beticht. Op dit punt ben ik minder scheutig. Ik meen op te merken dat hij en ik onder fundamentalisme niet hetzelfde verstaan. Wielenga associeert de term met zaken als het hameren op een foutloosheidsdogma inzake de Heilige Schrift, een gedram over geschiedwetenschappelijke juistheid van de bij-

belse geschiedschrijving en biblicisme. Hij ziet daar de vrijgemaakten weinig mank aan gaan en dat is ook zo.

Evenwel, zonder nu te beweren dat deze dingen niets met het fundamentalisme uitstaande hebben, geloof ik toch dat ik me er in het verleden wel eens anders over heb uitgelaten, op zoek als ik was naar wat achter die meer uiterlijke verschijnselen ligt. Ik wil er graag nog eens mee komen. Voorop moge dan staan dat de term fundamentalisme voor mij geen scheldwoord is, maar de aanduiding van wat ik zie als een te eenzijdige manier van bijbellezen. Met verwaarlozing namelijk van – en hier raak ik aan wat ik hierboven schreef – het historisch karakter van de Heilige Schrift, waardoor alles wat geschreven staat in een geur van blijvende geldigheid komt te staan. Voor wat het Oude Testament betreft werd dan dat historische karakter nog wel opgemerkt en het niet meer geldig zijn van veel van Mozes' voorschriften ingezien, maar eenmaal in het Nieuwe Testament aanbeland deed men alsof daar alles voor altijd geldig was. Niet onbegrijpelijk, trouwens, want het definitieve en het gelijkblijvende neemt in het Nieuwe Testament een veel groter plaats in dan in het Oude. Toch zit er ook in het Nieuwe Testament bewegelijkheid en daar ziet het fundamentalisme aan voorbij.

Huis en weg, een zelfcitering

Onlangs is van mij een preek over Romeinen 14:1-12 gepubliceerd in de bekende blauwe serie HET BLIJVENDE WOORD (24ste jaargang, no. 17), waarin ik het over de 'zwakken' en de 'sterken' heb. Ik ben zo vrij het begin van die preek hier over te nemen. Want zonder dat het woord fundamentalisme valt, heb ik het daarin over wat ons nu bezig houdt. Ik begon die preek als volgt: „Wat is de bijbel voor u: een huis om in te wonen of een weg om op te gaan? Is de bijbel voor u een huis om in te wonen, dan behoort u tot de zwakken over wie Paulus het in onze tekst heeft. Is hij een weg om op te gaan, dan bent u één van de sterken. De bijbel een huis om in te wonen. Dan neemt u met de heerlijke boodschap van Gods Woord de hele cultuur van de bijbel mee over. De gewoonten en zeden van de bijbel zijn dan de leidraad voor uw opstelling in het moderne leven. U kunt zich dan

bijvoorbeeld uitstekend vinden in de patriarchale inrichting van het leven, zoals we die in de bijbel tegenkomen, en u bent dan van mening dat die ook het voorbeeld van de hedendaagse samenleving moet zijn. Het ideale beeld van de mensengemeenschap is dan voor u de bijbelse *heerschappij*, de vertikale ordening, waarin de onderschikking van de ene mens aan de andere (van de vrouw aan de man bijvoorbeeld) de boventoon voert, terwijl u weinig aardigheid beleeft aan de tegenwoordige maatschappij die aan de nevenschikking de voorkeur geeft. Is evenwel de Schrift voor u de weg waarop u gaat, dan voelt u zich door de bijbel van de ene tijd in de andere geleid, van de ene cultuur in de andere gebracht, van de ene levensorde in de andere gestuurd. En dan kijkt u tegen de veranderingen in de samenleving van nu aan met iets van moed en vertrouwen, dat de Here die zijn volk, getuige de bijbel, door al zoveel tijden heeft heengeleid, ook voor vandaag wel een begaanbare weg naar morgen zal weten te wijzen. U behoort dan tot de sterken onder het christenvolk."

Het overwicht van rust op beweging

De fundamentalisten zijn voor mij de mensen van het huis. In het woord fundamentalisme (de voorstelling van een fundament met daarop een huis) hoor ik iets van stilstand en gelijkblijvendheid. Bij het woord weg daarentegen denk ik aan beweging. In de bijbel zit zowel die stilstand als die beweging. Vandaar dat ik in het vervolg van de aangehaalde preek het aangebrachte onderscheid ook weer relativer door op te merken dat hij die woont in een huis, ook wel reist over de weg en dat zo ook hij die zich in de wereld van de bijbel helemaal thuis voelt, er niet omheen kan dat hij in een andere tijd leeft. Omgekeerd zal hij die sterk onder de indruk is van de beweging die er in de bijbel zit, de hang naar het zich bergen in het gelijkblijvende niet kunnen onderdrukken. In die zin gaat het tussen 'sterken' en 'zwakken' om een aksentverschil: de één legt de nadruk meer hierop, de ander meer daarop. En daar trek ik dan natuurlijk de konklusie uit dat de 'sterken' en de 'zwakken', de mensen van de weg en de lieden van het huis, elkaar nodig hebben. Toch is daarmee niet alles gezegd. Want aangenomen dat wij dat onderscheid tussen het blijvende en het veranderlijke in de Schrift tegenover het fundamentalisme

terecht maken, moeten wij, hoe moeilijk dat ook is, die twee kanten van de bijbel in de juiste verhouding tot elkaar stellen. En wel in deze zin dat wij de gedachte van gelijkblijvendheid moeten verbinden aan de hoofdmelodie die de Schrift ons voorspeelt, terwijl we de beweging met het meer bijkomstige te associëren hebben. Een waardeoordeel staat dus tussen beide in: het blijvende is van veel groter belang dan het wisselende. Dat is mijn verweer tegen het relativisme dat alles in de Schrift bewegelijk en vloeiend maakt en geen enkele vastheid overhoudt. Gesteld dus voor de (heilloze) keus tussen beweging en rust, kies ik met overtuiging voor de laatste en neem ik het risico voor een fundamentalist versleten te worden. Want ik wil wel het fundamentalisme, maar tot geen prijs het fundament kwijt. En ik durf zelfs wel de bewering aan dat al

***maken die
verschuivende
panelen
in de bijbel
ons gevoelig
voor onze eigen tijd
en de wisselingen
die zich dáárin
voordoen***

het bewegelijke in de Schrift in dienst staat van het onbewegelijke en dat de verandering der wankelende dingen plaats vindt opdat blijve wat niet wankel is, zoals de brief aan de Hebreeëen dat zegt over hemel en aarde in hun verhouding tot het onwankelbare Koninkrijk van God (12 : 27/28). Het fundament: dat God in Christus voor ons arme zondaars gekozen heeft – dát moeten wij door alle wisselvalligheden van de Schrift en van de tijd heen nader komen! Een en ander sluit goed aan bij een onderscheid dat ik eerder eens aan het boek Deuteronomium ontleende, dat we namelijk in de Schrift de geboden van God zowel door God zelf in steen gebeiteld (10:4) als door Mozes in de natte kalk geschreven (27:2/3) tegenkomen. En ook Paulus met zijn 'dit zeg niet ik maar de Here' en 'dit zeg niet de Here maar ik' (I Kor. 7:10 en 12) heeft hiermee te maken.

Relativeren

Om na deze uitwijding tot het tweede verwijt van Wielenga terug te keren: Inderdaad zie ik de vrijgemaakte Schriftuitleg teveel in fundamentalis-

tisch (dit woord nu genomen in de zin van de hierboven gegeven verklaring) waarwater verkeren. Toegespitst op het onderwerp waarover ik het in mijn artikel van 4 oktober jl had, betekent dit dat op de synode van Berkel de vragen rond echtscheiding en hertrouwen mi te sterk benaderd werden vanuit woorden van de Schrift en van de Here Jezus zelf die een andere maatschappelijke konstellatie dan de onze tot achtergrond hebben. Een meer historisch of situatie-bepaald lezen van de Schrift zou hier tot andere uitkomsten hebben geleid. (Ik denk dan ook dat ik mijn uitdrukking 'een *vrijere* omgang met de Schrift' beter kan vervangen door 'een *meer historische* omgang met de Schrift'.) Om op dat historische, relationele, niet fundamentalistische bijbellesen in dit verband nog iets nader in te gaan: Vergelijk eens het scherpe verbod van Jezus tot echtscheiding met een ander woord van Hem uit de bergrede: 'Zweert ganselijk niet!' Beide woorden lijken in hun absolute voor geen misverstand vatbaar. Toch hebben wij dat laatste ondubbelzinnige voorschrift over het zweren, dat later door Jezus' broer Jakobus onverkort is overgenomen (Jak. 5 : 12) en dat daardoor een zeer stevige basis in de Schrift heeft gekregen, weten te relativeren door op de situatie te letten: Jezus had met een eedzweringspraktijk te maken die alle perken te buiten ging. Het absolute 'zweert ganselijk niet!' werd door daarop te letten in onze leer betreffende het menselijk handelen terecht afgezwakt tot: 'zweert niet *onnodig!*', om zo het functioneren van de christenen in het publieke bestel mogelijk te maken. Wij hebben daar zelfs een katechismuszondag (de zevenendertigste) aan overgehouden. Zo nu ook moeten we wat de Here Jezus, tegen de achtergrond van een losse en willekeurige mannenpraktijk dienaangaande, over het echtscheiden gezegd heeft, in die zin afzwakken dat Hij zich tegen het *lichtvaardig* ontbinden van de huwelijksband heeft gekeerd, in plaats van dat Hij dat (behoudens die ene uitzondering: niet anders dan om hoerij) strikt verboden zou hebben. We zeggen dat niet om zo meer dan voorheen de vrije hand voor het veroorzaken van deze ellende te krijgen, maar om (bijvoorbeeld) het hoofd te bieden aan de gevolgen van het romantische trouwen zonder voldoende voorbereiding, waar de achter ons liggende tijd zo sterk in geweest is. Veel huwelijksschipsbreukelingen komt alleen daarom al een her-

kansing toe, want het gaat niet aan deze tekortkoming van ons allen alleen op hen te verhalen.

Nog een steen des aanstoots

Ik sluit af. Ik ben ds Wielenga dankbaar voor zijn reactie en ik neem mij voor mij nog meer dan voorheen behoedzaam uit te drukken. Onder geen beding mag de indruk ontstaan als zou ik niet door een gelijk gevoel van eerbied voor de Schrift met mijn vrijgemaakte (en andere orthodoxe) gesprekspartners verbonden zijn. O ja, nu toch de pen vasthoudend wil ik nog

In het woord fundamentalisme hoor ik iets van stilstand en gelijkblijvendheid

even iets zeggen over de uitdrukking 'gereformeerd gezeur', waarmee ik onze schier eindeloze discussies over

het schriftgezag heb getypeerd. Wielenga noemt die steen des aanstoots ook weer. Heb ik destijds echt niet duidelijk kunnen maken dat ik daar niet enkel de vasthouders aan het oude mee bedoeld heb? Zij voelen er zich het meest door in hun wiek geschoten, heb ik gemerkt. Zij hebben er iets laatdunkends naar juist hun kant in gehoord. Ten onrechte, geloof ik. De term kwam spontaan in mij op toen ik me met het boek van dr Loonstra bezighield. Dat vond ik bij alle herkenning die ik erbij had wat verhullend en in-en-uit-praterig. Ik zag het al voor me hoe zich rondom zijn uitgekende formuleringen een nimmer eindigende discussie zou ontspringen. Zouden we ons dat met iets meer doortastendheid niet kunnen besparen, vroeg ik me af. Om zo vrij te komen voor een schriftgebruik waarmee we niet zozeer de vakgenoten tevreden stellen maar veel meer het gewone gemeentelid helpen bij de vele onnodige gewetensnoden die van een te rigoreuze bijbelopvatting het treurige gevolg zijn.

Een 'historisch' samenzijn

Op maandag 11 november werd in de Nederlands Gereformeerde Kerk van Apeldoorn een bijzondere bijeenkomst gehouden. Een speciale 'coetus', de bijeenkomst van (emeritus)predikanten en hun partners in die regio, werd gehouden om te vieren dat niet minder dan drie (!) van de leden in korte tijd na elkaar hun vijftigjarige ambtsjubileum vierden. De talrijke gasten waren er zich terdege van bewust hier iets "historisch" mee te maken en dat bleek ook het geval. Ieder van de jubilarissen werd apart toesproken en voerde vervolgens ook het woord. Met een mengeling van komische, ernstige en heel existentieel beleefde ervaringen kregen we een inzicht in 150 jaar werk en leven in de pastorie! Op de foto zien we v.l.n.r. ds. en mevr. Plooy, ds. en mevr. Houtman en ds. en mevr. Overeem.

Ex Libris

Teun, jonge...

Als mijn vriend Nico enthousiast was, riep hij vaak: „Teun, jonge...” en dan volgde er een sterk verhaal of een aansporing tot het een of ander. Maar ja, Nico is verhuisd en nou mompel ik die woorden alleen zelf nog wel eens. Laat ik nou in een nieuw boek een stukje tegenkomen met als titel: Teun-jongen! Het boek heet Keulsiefjes en het bevat alle korte verhalen die ooit van Yvonne Keuls zijn gepubliceerd. Het zijn er zo'n honderdvijftig. Teun-jongen gaat over de schoenmaker; of nee, hij is eigenlijk geen máker, hij is een rédder van schoenen, een man met liefde voor zijn vak: „Als jij straks weer wegwandelt op een paar knappe schoentjes, dan zeg ik: Teun, jongen, dat is weer voor elkaar, dat zijn weer een paar schoentjes om U tegen te zeggen.” Hij heeft ook een goede kijk op zijn medemens. „Laatst had ik hier een dame, en die had een paar laarzen gekocht voor f 660,- ... nou jij ... Dat was vroeger de eerste aanbetaling voor een huis, kopen ze nou een paar laarzen voor... Na een paar keer lopen was de hak los gaan zitten en geen mens die er meer wat aan kon doen. Want die laars had geen rits, die was van boven elastisch en daar moest je zó maar in zien te komen. En die losse hak kan je alleen maar vastslaan op een leest en een laars zonder rits krijg je met geen mogelijkheid op een leest. Eerst dacht ik: Nou, je zoekt het maar uit, dame, met je laars, als je f 660,- kan betalen, koop je maar rap een paar nieuwe. Maar toen bekeek ik dat smoeltje eens goed en toen dacht ik: jij bent er in gestonken, meid... jij hebt eerst maanden zitten sparen van je loontje om ééns in je leven es iets moois voor je eigen te kunnen kopen. De tranen stonden in d'r ogen en ik zei tegen mezelf: Teun, jongen... help dat kind ... ze weet niet beter. Kortom: Hij heeft toch kans gezien die laarzen te redden. Ik smul van zulke verhaaltjes. De meest uiteenlopende onderwerpen komen in het boek aan de orde, als daar zijn: de parkiet die in de jus valt, de jurk die je als bruidsmeisje maar één keer draagt, het gestolen fietsje, huiswerk overhoren, bijbelles (goed voor je algemene ontwikkeling), griep, televisie... Van harte aanbevolen.

Uitgever: Ambo. Omvang 507 blz. Prijs: f 29,50

Ook van Ambo ontving ik: Kleine Klassieke Bibliotheek. Het is een cassette met vijf kleine boekjes, gebaseerd op de bijzonder mooi verzorgde reeks Ambo-klassiek. U kunt zo kennis maken met enkele liederen uit de Edda, gedeelten uit Dantes Divina Comedia, fragmenten uit De Oude Geschiedenis van de Joden door Flavius Josephus en verder de complete Minnekunst van Ovidius en de Kikvorsenmuizenstrijd van Homerus.

Wie geïnteresseerd is, kan via deze boekjes op een mooie en goedkope manier in contact komen met enkele van de beroemdste werken uit de wereldliteratuur.

De complete reeks in cassette kost f 29,50. Elk deeltje afzonderlijk f 7,50, behalve dat van Flavius Josephus: f 4,95

T. Hoekstra, Zwolle

Uiterlijk

Mijn dochter wordt gepest door een jongen uit de hoogste groep, die haar dingen toevoegt als: abnormaal, mongool, trutwif en meer van dat fraais. Natuurlijk probeer je er wat aan te doen maar voordat het ophoudt is het kwaad allang geschied. Ze zal zich toch gaan afvragen of die knul enigszins gelijk heeft, wat er aan haar mis is. Haar zelfvertrouwen krijgt een knak.

Het ellendige is dat leeftijdsgenoten vaak meer invloed hebben op elkaar dan ouders op hun kinderen. Eén rotopmerking kan tien positieve van je moeder (die immers altijd van je houdt) teniet doen.

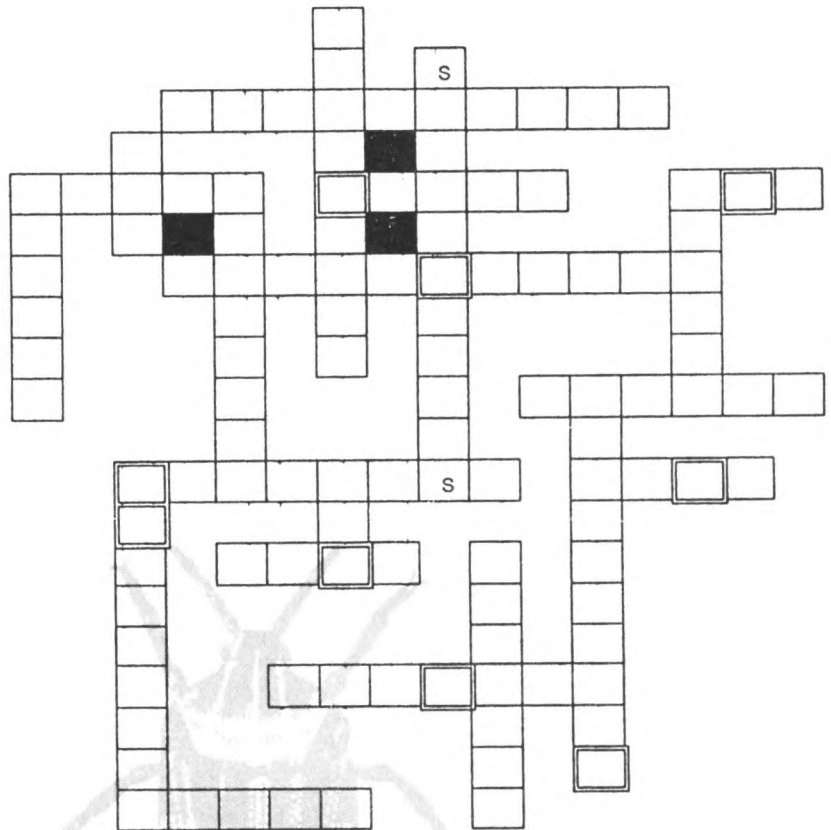
Zelf was ik een onzeker kind dat ook vaak het mikpunt was. Ik herinner me dat ik mijzelf erg lelijk vond toen ik opgroeide. Het heeft jaren geduurd voor ik daar een beetje overheen was. Ik durfde bijvoorbeeld niet naar het zwembad. Mijn sociale leven stond onder grote druk omdat ik het moeilijk vond mijzelf te zijn. Want wie was die 'ik'.

Wat een verrassing te ontdekken dat mijn 'ik' veel acceptabeler was dan ik vermoedde. Als ik nu de foto's uit mijn jeugd terug zie, vind ik het dubbel jammer van die verloren jaren. Ik was een heel normaal en zelfs aantrekkelijk meisje. Net zoals ik nu doe, verzekerden mijn ouders mij dat er niets met mij aan de hand was. Zelfs het feit dat Jezus mij wel accepteerde zoals ik was, hielp mij er niet overheen. Zoiets is niet voldoende omdat het op die leeftijd zo belangrijk is dat je je door de mensen om je heen geaccepteerd weet.

Het maakt pubers extra kwetsbaar, hun geloof kan veel sneller beschadigd worden. Daarom is het zo belangrijk voor ons als ouders of als bijvoorbeeld jeugdwerkers, om goed op te letten hoe (je) kinderen met elkaar omgaan. Ook je eigen kinderen erop wijzen dat ze zich moeten gedragen zoals Jezus deed kan af en toe best nodig zijn.

Wilna Smienk-van 't Hul,
Haaksbergen

Deze Sinterklaas-legpuzzel kan maar op één manier worden ingevuld. Je krijgt op de hokjes die dubbel zijn iets wat met Sinterklaas te maken heeft. Succes. Dit zijn de in te vullen woorden. De S krijg je vast twee maal van mij.

DAK
ROE
ZAK
PIET
ZOET
MYTER

PAARD
STOUT
PAKJES
SPANJE
ZINGEN
CHOCOLA

GEDICHT
SURPRISE
DECEMBER
SPECULAAS
STOOMBOOT
PEPERNOTEN

STROOIGOED
SCHOORSTEEN
SINTERKLAAS

De oplossing van de vorige keer was: OPBOUW.

G. Wijkhuizen-van Vuuren

Liever meer zingen?

Mijn kerkbode-artikel over het Woord van God is door Drs. O. Mooiweer met instemming overgenomen in Opbouw. Hij plaatst echter een kanttekening, die mij liet zien, dat ik op een bepaald punt wat duidelijker had moeten zijn. Dat wil ik hierbij doen. Ik schreef, dat wij wat mij betreft best wat meer zouden mogen zingen. Drs. Mooiweer reageerde met de opmerking, dat hij dit niet onderschreef, als hij soms in een kerkdienst wel 30 verzen telde. Daarin ben ik het helemaal met hem

eens. Het is mij ook wel eens overkomen dat de kinderen, uiteraard kleiner dan nu, zodra ze in de kerk kwamen en het bord zagen, gingen tellen. Het maximum staat als ik mij niet vergis op 34. Inderdaad, dat hoeft van mij niet, dat had ik dan ook niet in gedachten, maar wat ik wel dacht, had ik moeten opschrijven. Ik ben dan ook blij, dat ik daar even op attent werd gemaakt. Ik wil wat dieper hierop door gaan, omdat het zingen een belangrijk deel uitmaakt van onze eredienst. De Schrift geeft ons geen vast patroon om

de kerkdienst in te richten. Ik ga hier dus ook niet schrijven: Het moet zus of zo. Daar is echter heus wel over nagedacht, met name in de tijd van Calvijn. De twintigste-eeuwse liturgische beweging laat ik hier en in het vervolg buiten beschouwing. Die heeft onze kerken niet of nauwelijks geraakt. De liturgie die onder ons gebruikelijk is of was, is een niet altijd even gelukkige variant op de voorstellen van de reformatoren. Het principe is echter dat van de dialoog, als ik het zo mag zeggen, tussen God en de gemeente: Votum (gemeente), groet (God), loflied (gemeente), wetslezing (God), antwoord (gemeente) etc. Ik weet dat het niet helemaal opgaat. Ik weet ook dat de plaats van de wetslezing bij Calvijn anders (en m.i. beter) was, maar een lijn zit er toch wel in. Laten we die maar vasthouden. Hierdoor kom je tot een beperkt aantal malen zingen. Dat aantal malen zingen zou ik niet willen opvoeren. Het lijkt mij niet juist om het lied van de gemeente te gebruiken als opvulling van dode tijd. Dan is het prijzen van God een stoplap geworden. Ik zal een voorbeeld geven. In veel gemeenten verlaat een groep kinderen te eniger tijd de kerkdienst. Dat is vaak tijdens het naspel van een lied. Wanneer komen zij terug in de dienst? Dat verschilt van plaats tot plaats, maar dat vergt wel tijd. De voorganger moet tenminste 'Amen' hebben gezegd. Dan gaat iemand de jeugd waarschuwen. Het werkje moet worden afgerond, potloden opgeruimd, de kinderen op een rij en dan de zaal in. Daar gaat tijd overheen. „Nu, dan zingen wij nog een vers.” Zo wordt de tijd opgevuld, maar zo bouw je natuurlijk niet een eerbiedige liturgie op.

Een ander voorbeeld. In het gebed spreekt de gemeente tot haar Heer. Dan is het overbodig om voorafgaand aan het gebed de gemeente met een vers tot de Here te laten spreken. Ik hoorde ook wel eens: „Voor wij gaan bidden verootmoedigen wij ons door het zingen van...” Dan vraag ik mij wel eens af, wat wij eigenlijk aan het doen zijn. Verootmoedigen wij ons in het gebed of voor het gebed? Gaat het soms om het kweken van een juiste gemoedsstemming?

De concordantie op het Liedboek heeft niet alleen maar voordelen. Soms heb ik de indruk dat op een trefwoord uit de te bespreken tekst wordt geselecteerd, zonder dat de inhoud van een vers wezenlijk is meegewogen. Bovendien leidt dit tot allerlei losse versjes, waardoor coupletten uit hun verband worden gerukt. Misschien generaliseer

ik een beetje, maar ik meen dat wat ik schrijf toch wel een beetje herkenbaar is, ook al zult u het niet wekelijks zo aantreffen.

Als ik in het buitenland een kerkdienst bezoek, zie ik daar meestal een bord met zo'n vijf nummers, soms één meer, soms één minder. Die nummers duiden een lied, gezang, psalm aan. Zo'n lied of psalm wordt echter meestal compleet gezongen, alle coupletten. En nu kom ik bij wat ik eigenlijk had moeten schrijven. Ik wil het aantal keren dat wij in de eredienst zingen niet uitbreiden. Vier of vijf keren is naar mijn mening wel genoeg. Bij die vier of vijf keren zou ik er dan echter naar willen streven, complete of bijna complete psalmen te zingen. David heeft ook geen losse versjes gedicht. Dat is het 'liever meer' dat ik bedoelde maar niet heb uitgewerkt. Ik weet dat Ps. 119 compleet zingen in een dienst niet praktisch is. Dat geldt voor meer psalmen. Wij moeten echter niet tegen vier, vijf of zes coupletten aanhikken. Misschien zou er dan moeten worden nagedacht over afwisselende begeleiding, wisselzang en andere zaken, maar de psalmen zouden beter tot hun recht komen. Wij zeggen, dat je een Bijbeltekst niet uit zijn verband moet rukken, maar in zijn context moet lezen. Verdient het geen aanbeveling ons daar bij de gezongen psalmen ook aan te houden?

Dit artikel kwamen wij tegen in de 'Kerkbode van Nederlands Gereformeerde kerken' (Uitgave: Buijten en Schipperheijn B.V.-Amsterdam). Het is van de hand van Dr. C.P. Kleingeld te Alphen a/d Rijn. Wij waarderen zijn reactie op wat wij schreven over bovengenoemd onderwerp en bevelen zijn aanvullende opmerkingen etc. graag ter overweging aan!

Enschede O. Mooiweer

(3e pred.plaats): ds W. van Dijk te Hattem.

Adressen

Theologische Studiebegeleiding

Adres: C.M. van der Klis, SpuiPAD 6a, 3251 LS Stellendam, tel. 0187 493786.

NGK Nijverdal

Preekvoorziening: F. Jaspers, Kete-laarweg 3, 7447 SX Hellendoorn, tel. 0546 671384.

NGK Heemstede/Haarlem

Praeses: A. Wattèl, Graan voor Visch 19801, 2132 WP Hoofddorp, tel. 023 5614071.

NGK Bilthoven

Scriba en kerkelijk bureau (per 1.1.97): M. ten Dolle, J.J.P. Oud-kwartier 89, 3722 ZD Bilthoven, tel. 030 2294079.

Kerkdiensten: middagdienst in principe alleen de tweede zondag van de maand.

Overig nieuws

Ds P. Dekker helpt Maastricht

Ds P. Dekker, emeritus-predikant van de NGK van Zaanstreek-C en van 1977-1993 werkzaam als legerpredikant, verleent bijstand in het pastoraat in de kleine vacante gemeente van Maastricht. Ds Dekker is gedurende enkele dagen per maand beschikbaar voor pastoraal bezoekwerk. De Nederlands Gereformeerde Kerk van Maastricht, vacant sinds het vertrek van ds W.M. v.d. Vegt, is overigens van plan te zijner tijd het beroepingswerk ter hand te nemen. De gemeente telt 91 leden (Informatieboekje NGK/1996).

Ds M. Doornbos overleden

In Ten Post is op dinsdag 19 november, tijdens zijn werkzaamheden, ds M. Doornbos overleden. Ds Doornbos was 70 jaar oud en werd op 24 juli 1926 geboren. Op 19 oktober 1958 werd hij bevestigd in de kerk van Ten Post waar hij op 1 juli 1991 met emeritaat ging.

Ds Mouissie wordt

Nederlands Gereformeerd

Ds E.A.W. Mouissie, tot dan toe predikant van de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerken, heeft zich met zijn gezin gevoegd bij de Nederlands Gereformeerde Kerk van Amersfoort. Zondag 17 november is dat in de eredienst van de Nederlands Gereformeerde Kerk aldaar afgekondigd. De NG kerken binnen de regio Utrecht hebben op de vergadering van regio-kerken, die op 28 november in Breu-

Beroepen/Intrede/Afscheid

Beroepen: door Barendrecht (als geestelijk verzorger in verpleeghuis 'De Egmontshof' in Oud-Beijerland): ds W.M. van der Vegt te Maastricht.

Aangenomen: naar Rijswijk: ds P.A. Strating te Katwijk icm Lisse; naar Barendrecht ds W.M. van der Vegt te Maastricht; naar Wezep

kelen is gehouden, een besluit over de beroepbaarstelling van ds Mouissie genomen.

Ds Mouissie is in 1986 door de GKV van Assen-Zuid uitgezonden naar Brazilië. In 1991 werd door hem een beroep aangenomen naar de gemeente van Carambei – Vila Nova. Deze gemeente onderhoudt via haar kerkverband geen correspondentie met de GKV.

De zendende kerk van Assen-Zuid heeft op grond daarvan geconstateerd dat ds Mouissie zich had onttrokken en derhalve geen predikant meer van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt was. Na terugkeer van ds Mouissie naar Nederland heeft de discussie tussen de predikant en de zendende kerk van Assen-Zuid er uiteindelijk toe geleid dat ds Mouissie zich bij de Nederlands Gereformeerde Kerk in zijn huidige woonplaats, Amersfoort, heeft gevoegd.

Uit de regionale vergadering Kampen

Uit het kort verslag van de vergadering van kerken binnen de regio Kampen, 10 oktober 1996 in Emmeloord bijeen.

Moderamen: br J.P.M. Rietkerk (Zwartsluis), praeses; br A. Boertien (Almere) scriba; ds A. Beeftink (IJsselmuiden) assessor. Uit Dronten en Marknesse zijn waarnemers uit de Chr. Geref. Kerken aanwezig.

De kerk van Lelystad deelt mee dat daar predikanten van de Christian Reformed Church te Australië zijn voorgegaan.

Besloten wordt het nieuwe ondertekeningformulier, zoals op de LV is vastgesteld, in gebruik wordt genomen.

Aan br J. Kloosterman te Emmeloord wordt, op zijn verzoek, verlenging van preekconsent tot eind 1997 verleend. Almere doet mededeling van vooruitgang in het gesprek met de Geref. Kerk Vrijgemaakt; men is in Almere van een verkennende in een herkenkende fase gekomen.

Lelystad vertelt hoe het er voor staat met het beroepingswerk. Ook vraagt Lelystad hoe de kerkvisitatie in de regio functioneert. Uitsluitend in moeilijke gevallen en op verzoek van een plaatselijke kerk wordt gevisiteerd, zo luidt het antwoord.

De kerk van Kampen meldt geconfronteerd te worden met een sterk toeneemende jeugdproblematiek en vraagt hoe de ervaringen van de overige kerken zijn. Wordt geagendeerd voor de voorjaarsvergadering. Zeewolde hoeft wellicht in vermin-

derde mate gebruik te maken van de hulp van de Commissie Steunbehoevende Kerken. Het plan voor eigen kerkbouw hoeft niet te worden gerealiseerd, er zijn contacten met de CGK om te zien of plannen voor gezamenlijk gebruik van een kerkgebouw uitgewerkt kunnen worden.

Uit de regionale vergadering Arnhem

Uit het kort verslag van kerken binnen de regio Arnhem, op 7 november in Apeldoorn bijeen.

Moderamen: ds J. Schouls (Neede), praeses; br G. Huigen, scriba; ds J. van 't Hof (Arnhem), assessor. De praeses heet in het bijzonder ds G. de Lange, die voor het eerst aanwezig is, welkom en feliciteert de kerk van Apeldoorn met het aannemen van het beroep naar Apeldoorn door ds J.J. Arnold van Zoetermeer. Besloten wordt om met directe ingang het ondertekeningformulier voor predikanten, dat tot nu toe werd gebruikt, te vervangen door het formulier zoals dat op de laatste LV is vastgesteld. Ds De Lange ondertekent dat formulier.

De predikanten De Lange en Van 't Hof worden benoemd in de voorbereidingscommissie voor de examens. Zij nemen de plaatsen van de inmiddels vertrokken predikanten Van der Linde en Schaeffer in. Het besluit van de NGK van Wageningen om ook jongeren tussen b.v. 14 en 18 jaar in de gelegenheid te stellen in bepaalde gevallen openbare geloofsbelijdenis te laten afleggen wordt besproken. Vastgesteld wordt dat er nog geen kandidaat is gevonden voor de functie van regio-secretaris. In verband met het verslag van de adviescommissie, die namens de regio de kerkeraad van Apeldoorn heeft bijgestaan, wordt de vergadering achter gesloten deuren voortgezet. Tenslotte besluit de regiovergadering op verzoek van de kerk van Ede dat zij van harte instemt met de voorgenomen instituering van de NGK te Veenendaal.

Onder
andere(n)

Nationale Gebedsdag in Apeldoorn

Op 11 januari 1997 vindt voor de 16e keer de Nationale Gebedsdag plaats. Deze dag, georganiseerd door tien

christelijke organisaties, wordt gehouden in de Americahal in Apeldoorn. Dit jaar is het thema: *Gebed, een kostbare zaak*.

Op de Nationale Gebedsdag komen jaarlijks honderden mensen bijeen die samen willen bidden voor ons land en volk en de noden in de wereld. De gebeden worden ingeleid door een toespraak van Henk Binnendijk.

De algemene leiding is in handen van Eugène Poppe (Agapè). Vorig jaar bezochten 4000 mensen de Nationale Gebedsdag, waaronder 800 tieners en 600 kinderen.

Voor hen worden speciale programma's georganiseerd.

De dag vindt plaats in Scholengemeenschap De Heemgaard, Heemradenlaan 125.

De Nationale Gebedsdag wordt gedragen door de organisatie van Agapè, Opwekking, Open Doors, Near East Ministry, Tear Fund, Evangelische Zendingen Alliantie, Tiener Toekomst, Operatie Mobilisatie en Jeugd met een Opdracht, onder de paraplu van de Evangelische Alliantie.

De Gebedsdag duurt van 10.30-16.00 uur.

Inlichtingen of gratis posters: Lydia Plat (Agapè), 0343 415741.

Hulp ZOA in Rwanda

De internationale hulporganisatie ZOA-Vluchtelingen zorg is vanaf de tweede helft van november betrokken bij een grootschalig hulpprogramma voor terugkerende vluchtelingen in Rwanda.

Naar schatting 40.000 vluchtelingen zijn de grens tussen Zaïre en Rwanda gepasseerd, op weg terug naar huis. De toestroom van duizenden mannen, vrouwen en kinderen was op een gegeven moment zo groot dat er een menselijke file ontstond van ruim veertig kilometer.

ZOA-Vluchtelingen zorg werkt sinds 1994 in het Bugesera-district, een gebied ter grootte van de provincie Utrecht.

Er wonen ongeveer 250.000 mensen. Aan de Nederlandse hulporganisatie is door zowel de Rwandese overheid als de lokale autoriteiten gevraagd opvang en reïntegratie van de nu terugkerende vluchtelingen voor haar rekening te nemen.

Er is nu al enorme hoeveelheden kookolie, bonen en zaaigoed ingekocht.

Het gironummer (550) is opengesteld voor giften.

Met grote verslagenheid geven wij kennis van het plotseling overlijden op 19 november 1996 van onze voorganger

ds. M. DOORBOS

In dankbaarheid en erkentelijkheid gedenken wij zijn niet aflatende ijver en moed bij het zoeken naar de waarheid in Gods Woord.

Bij hem stond altijd voorop dat hij God meer gehoorzaam diende te zijn dan de mensen, Handelingen 5:29.

Vanuit deze houding heeft hij onze gemeente 38 jaar gediend en gevormd.

De Ned. Geref. gemeente van
Ten Post

EH-Basisjaar

Veel leuke lui!

De Bijbel
staat
centraal

Prima
bieb

Het jaar van je leven!

Wil je gaan studeren aan Hogeschool of Universiteit? Doe dan eerst het Basisjaar van de Evangelische Hogeschool. Het jaar van je leven, waar principiële en wetenschappelijke vorming en praktische vaardigheden elkaar afwisselen. Zodat jij beter bent voorbereid op de vervolgstudie van je keuze. Interesse? Vraag dan nu de uitgebreide studiegids aan. Je krijgt 'm per omgaande thuis!

Bon voor studiegids

Ik wil graag meer weten over het EH-Basisjaar. Stuur mij de infogids.

Naam: _____

Adres: _____

Pc en plaats: _____

Bon opsturen naar: Antwoordnummer 151, 3800 VB Amersfoort

redt een kind in china..!

In China worden 'overtollige' kinderen aan hun lot overgelaten in kinderverblijven. Werkloze burgers krijgen opdracht voor hen te zorgen. Zij vinden het minderwaardig om dit werk te doen.

De deur staat echter op een kier. De meest verwaarloosde kinderen mogen naar een tehuis waar wel goed gezorgd wordt. De babies worden uit hun 'stoelboxen' bevrijd. En zij worden met liefde verzorgd. Een klein begin in een duister land.

stichting

redt een kind

Redt een Kind in China.
Giro 1599333, St. Redt een Kind, Ommen.

Papaverstraat 19, 7731 VS Ommen
Telefoon: 0529 - 455907